ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΣΕΡΔΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ – 4^{Ο} ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^{Η}

Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Είναι **συλλαβική ή φωνηεντική** και τη συναντούμε στους παρελθοντικούς χρόνους των σύνθετων ρημάτων ανάμεσα στο προθετικό επίθημα (κυρίως από αρχαίες προθέσεις)και στο θέμα του ρήματος :

Ο μηχανικός **επέβλεψε** προσωπικά την κατεδάφιση του σπιτιού
Για πόσο χρονικό διάστημα **επιβλέψατε** την τήρηση του προγράμματος ;

Η αύξηση αυτή παραμένει , εφόσον τονίζεται.

Τα πιθανά προθετικά επιθέματα είναι :
αμφι - , ανα- , αντι-, από-, δια-, εισ-, εκ- (εξ-) , εν- (εμ-, εγ-, ελ-), επι-, κατα-, μετα-, παρα-, περι-, προ-, προσ- ,συν-, (συμ-, συγ-, συλ-, συρ-,συ-), υπερ-, υπο- .

2. **Εσωτερική συλλαβική αύξηση** παίρνουν τα **προθήματα** που **λήγουν σε φωνήεν** και χάνουν το τελικό φωνήεν πριν από την αύξηση :
απορρίπτω – **απ**έρριψα , **επι**βάλλω, **επ**έβαλα .

Εξαιρούνται τα περι- και προ- που διατηρούν το φωνήεν : περιπλέκω – **περι** έπλεξα

3. **Όμως, πολλά κοινά ρήματα (όχι λόγια) δεν παίρνουν αύξηση, ακόμη κι όταν τονίζεται : καταλαβαίνω – κατάλαβα .**

4. Άλλα προθήματα που συνδυάζονται με ρήμα είναι : **κακο-, καλο-, ξανα-, παρα-, πολυ**-
Με τα ξανα- και παρα- η αύξηση είναι προαιρετική : ξαναέγραψα ή ξανάγραψα, παραέφαγα ή παράφαγα
ενώ **με τα υπόλοιπα δεν υπάρχει :** κακόμαθα

Η εσωτερική φωνηεντική αύξηση είναι υποχρεωτική στον Παρατατικό και Αόριστο του υπάρχω : υπήρχα, υπήρξα

Προσέξτε τον επόμενο πίνακα :

ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
αμφιβάλλω	αμφ **έ** βα**λλ**α	αμφ**έ**βα**λ**α	είχα αμφιβάλει
εκπέμπω (εκ +πέμπω)	εξ**έ**πεμπα	εξ**έ**πεμψα	είχα εκπέμψει
εμπνέω (εν+πνέω)	εν**έ**πνεα (αλλά εμπνέατε)	εν**έ**πνευσα (αλλά εμπνεύσαμε)	είχα εμπνεύσει
εγκρίνω εν+κρίνω)	εν**έ**κρινα (αλλά εγκρίναμε)	εν**έ** κρινα	είχα εγκρίνει
συλλέγω (συν+ λέγω)	συν**έ**λεγα	συν**έ**λεξα (αλλά συλλέξαμε)	είχα συλλέξει
συρρέω (συν+ ρέω)	συν**έ**ρρεα	συν**έ**ρρευσα (αλλά συρρεύσαμε)	είχα συρρεύσει
συλλαμβάνω (συν + λαμβάνω)	συλλάμβανα	συν**έ**λαβα	είχα συλλάβει
αποβάλλω	απ **έ**βα**λλ**α	απέβα**λ**α	είχα αποβάλει

περιπλέκω	περι**έ**πλεκα	περιέπλεξα	είχα περιπλέξει

5. Προσοχή : **η αύξηση διατηρείται μόνο στην οριστική . Στις άλλες εγκλίσεις χάνεται .**

Π.χ. Προστακτική : **Υπόγραψε** εδώ, σε παρακαλώ . **Διάγραψε** όσα είπαμε πριν. **Απόσυρε** αμέσως αυτή την ανάρτηση .

Αλλά : Οριστική : Ο υπουργός **υπέγραψε** χθες το διάταγμα για τις συγχωνεύσεις σχολείων και **διέγραψε** τις προηγούμενες δηλώσεις του με τις οποίες το αρνούνταν κατηγορηματικά . Η κυβέρνηση **απέσυρε** το νομοσχέδιο μετά τις αντιδράσεις .

Βλ. και : Ν. Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου β. εκπ/κού, Ν. Γραμματική Α,Β,Γ Γυμνασίου, ΟΕΔΒ

ΑΣΚΗΣΗ

Συμπληρώστε τα κενά με το σωστό τύπο προσέχοντας το υποκείμενο του ρήματος :

1 . Ο προϊστάμενος ---------- (συντάσσω, Αόριστος) το έγγραφο διαμαρτυρίας και το ---------- (παραδίδω, Αόριστος) στο αρμόδιο γραφείο .

2 . Η Άλκη Ζέη ---------- (εκδίδω, Αόριστος) πρόσφατα το τελευταίο αυτοβιογραφικό βιβλίο της . Μέχρι τώρα ---------- (εκδίδω, Παρακείμενος) πάνω από 10 μυθιστορήματα για μικρούς και μεγάλους.

3 . Μέχρι σήμερα ---------- (απορρίπτω, Παρατατικός β΄ενικό) τις προτάσεις μου για συνεργασία . Τι ---------- (αλλάζω, Αόριστος, γ΄ ενικό) ξαφνικά και ---------- (αποδέχομαι, Αόριστος, β΄ενικό) τις απόψεις μου ;

4 . Ο διευθυντής του σχολείου ---------- (επιπλήττω, Αόριστος) χθες το τμήμα μας εξαιτίας κάποιων θερμοκέφαλων κατά τη διάρκεια της γιορτής . Μέχρι τώρα δεν μάς ----------(επιπλήττω, Υπερσυντέλικος) κανείς και για κανένα λόγο .

5. Οι γιατροί ---------- (λέω, Αόριστος) ότι ο Πέτρος ---------- (διαφεύγω, Αόριστος) τον κίνδυνο και σύντομα ---------- (επανακάμπτω , Μέλλοντας) κοντά μας .

6. ---------- (διαλύω, Αόριστος, προστακτική, β΄ενικό) επιτέλους αυτή την ανόητη παρέα που χαλάει τον κόσμο με τη φασαρία της !

7. ---------- (αποβάλλω, Αόριστος, προστακτική, β΄ενικό) λοιπόν πια αυτή την κακή συνήθεια να παίζεις παιχνίδια με τις ώρες στον υπολογιστή !

8. Ο αδελφός μου ---------- (συγγράφω, Αόριστος) πρόσφατα τη διατριβή του .